

7. Амоша О.І. Організаційно-економічні механізми активізації інноваційної діяльності в Україні / О.І. Амоша // Економіст. – 2007. – № 5. – С. 38–46.

Аннотація. Обоснована последовательность управления разработкой стратегии инновационной деятельности предприятия с использованием показателей оперативной деятельности производства на основе учета потребительской ценности. Определены направления сохранения и использования ресурсов производства в процессе творческого поиска конкурентных преимуществ.

Ключевые слова: : управление, стратегия, инновационное развитие, оперативная деятельность, потребительская ценность.

Summary. The sequence of management of development of enterprise innovation activity strategy with the use of operative performance of production on the basis of account of consumer value indicators is grounded. Directions of maintenance and usage of production resources in the process of creative search of competitive advantages are defined.

Keywords: management, strategy, innovation development, operative activity, consumer value.

*Рецензент. д. е. н., професор СНУ ім. В. Даля Максимов В. В.
Експерт редакційної колегії к. е. н., доцент УкрДАЗТ Сухорукова Т. Г.*

УДК 330.341.1

ГУМАНІТАРНА СКЛАДОВА ДЕРЖАВНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

Кірдіна О. Г., д. е. н., доцент (УкрДАЗТ)

Сформовано ключове питання, від вирішення якого залежить результати та інтенсивність інноваційної діяльності в Україні – державна підтримка науки, освіти з метою розвитку людського потенціалу.

Ключові слова: інноваційна політика, інновація, наука, освіта, людський потенціал.

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими чи практичними завданнями. В теперішній час характерною рисою розвитку світового співтовариства є формування соціально-економічної системи, в якій домінуючу роль грає інноваційна діяльність, як фактор, що забезпечує конкурентні переваги вищого порядку. У цілому побудова інноваційної економіки та системи управління нею полягають у принциповій реструктуризації напрямів розвитку, нових підходах до обґрунтування пріоритетів, значній модернізації методів і форм використання ресурсів на всіх рівнях інноваційної системи, докорінній трансформації взаємодії "науки - бізнесу - влади - суспільства".

Для вітчизняної економіки тенденція економічного зростання пов'язана, перш за все, зі збільшенням ВВП при відсутності ознак глибинних, якісних змін. Зберігається сировина спрямованість економіки при одночасному недостатньому рівні розвитку інноваційної

складової. Відмова України на початку незалежності від пріоритетного науково-технологічного розвитку, відсутність системи державних пріоритетів, виключення із числа основних продуктивних сил – науки, передової освіти та інновацій є головною проблемою для прискореного розвитку економіки держави. Ці нероздільні елементи інноваційного трикутника знань функціонують незалежно один від одного, без будь-якої координації й загальних цілей. Діюча з 1999 р. Концепція інноваційного розвитку України відразу після її прийняття була практично забута тому, що носить багато в чому декларативний і непослідовний характер. В ній відсутні необхідні для цієї справи мотиваційні механізми.

В моделі Р. Солоу як основні джерела стійкого зростання економіки країни виділяються такі фактори, як приріст працездатного населення та капіталу у всіх його видах; освоєння нових технологій. При цьому в моделі показано, що

останній з наведених чинників, пов'язаний з інноваціями, дає більше половини вкладу в економічне зростання. На основі аналізу розвитку американської економіки за період більше сорока років, Р. Солоу зробив висновок, що з середньорічного темпу приросту випуску в 2,9% за аналізований період, 0,32% були пов'язані з накопиченням капіталу, 1,09% - зі збільшенням затрат праці, а 1,49% - з технічним прогресом. Тому нова парадигма економічного зростання має бути пов'язана з орієнтацією на інноваційну діяльність. В рамках цієї парадигми інновації можна розглядати як магістральний шлях, що забезпечує постійне зростання і процвітання як економіки країни в цілому, так і окремих компаній.

Сьогодні інноваційний розвиток не можна розглядати як тільки створення і впровадження нової техніки і технології. Для переходу на інноваційний шлях розвитку економіки потрібна активна комплексна інноваційна політика держави, що включає в якості найважливішого компонента гуманітарну складову - розвиток людського потенціалу на базі високорозвинених сфер науки, культури, освіти. Це і визначило актуальність даної статті.

Аналіз останніх досліджень та виділення невирішених частин загальної проблеми. Проблемам формування інноваційної моделі розвитку й удосконаленню державної інноваційної політики присвячені дослідження провідних вітчизняних і зарубіжних учених, серед яких: Л. Антонюк, С. Аптекарь, А. Гальчинський, Я. Жаліло, О. Дінкін, О. Лапко та ін. [1-6]. Всі ці науковці вказують на інновації як фактор економічного зростання. При цьому основна увага приділяється виробничому аспекту, завданням прискореного впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво ефективною новою технікою та технологіями. Гуманітарні аспекти проблеми досі так і не були достатньо дослідженими.

Метою статті є вивчення гуманітарної складової державної інноваційної політики з акцентуванням уваги на науці та освіті як ключових факторах якісного економічного зростання в Україні.

Вклад основного матеріалу дослідження. На сучасному етапі, коли необхідний перехід до суспільства та економіки, заснованих на знаннях, найважливішими показниками цього переходу стають рівень культури і освіченості населення, стан національної науки, здоров'я та ряд інших соціальних критеріїв і показників. У цьому полягає сутність гуманітарної складової.

Незважаючи на величезні втрати високоякісного людського капіталу Україна зберігає один з найвищих у світі індексів освіченості. Вона ще має потужний науковий потенціал, здатний виконувати складні фундаментальні й прикладні дослідження й

багатогалузевий промисловий комплекс, на 30% орієнтований на високотехнологічне виробництво (машинобудування, приладобудування, енергетика, авіаційні й космічні технології, матеріалознавство та ін.). Проте в цілому розвиток економіки нашої країни зараз набув характеру "відновлення", а не «прискореного сталого розвитку», як це має місце для усіх передових країн світу. На жаль, за роки незалежності Україна не змогла скористатися цими визначальними факторами розвитку суспільства, не сформувала й не втілила в життя політику пріоритетного науково-технологічного процесу і, як наслідок, була відкинута в списку 104 країн світу на 76 місце за загальним індексом макроекономічного середовища, на 83 місце за загальним індексом технологій, на 97 місце за індексом суспільних інститутів, залишаючись серед лідерів у цьому списку за рівнем бюрократизму, корупції.

За цих умов зовнішній світ, що агресивно конкурує за нові ринки й природні ресурси, почав нав'язувати Україні допоміжні ніші, що не належать до інтелектуальних, високотехнологічних шляхів розвитку. Зазначені тенденції, безсумнівно, ведуть країну до узбіччя світового прогресу. Вони зводяться до максимізації економічно й екологічно невідповідного сировинного експорту з одночасним збільшенням високотехнологічного товарного імпорту. Через механізми зовнішнього кредитування й взаємодії зі світовими торговельними й фінансовими організаціями Україні пропонується зменшити співвідношення між власним виробництвом і споживанням. Деградуючий ринок праці підштовхує країну до зменшення підготовки фахівців за інноваційною, креативною моделлю на користь репродуктивної, що зрештою, веде до зниження освітнього цензу нації.

Сьогодні необхідно підхід до інновації дещо розширити з врахуванням її значення для підвищення якості життя населення. Сутність поняття «інновації» як складної економічної категорії найбільш повно можна розкрити тільки на основі комплексного підходу, що враховує її основні сутнісні характеристики:

- по-перше, це - кінцевий результат всіх стадій інноваційної діяльності, тобто матеріалізація, втілення в практику нових ідей, відкриттів і винаходів, нових наукових рішень, патентів, інформації та інших інтелектуальних нововведень, який може проявлятися на практиці у вигляді продукту або процесу;

- по-друге, здатність задовольняти ринковий попит. У цьому випадку інновація приймає товарну форму і відповідно виступає як товар на ринку інновацій;

- по-третє, «інновація» - найважливіший фактор економічного розвитку, постійно поновлюваний і по суті невичерпний, що

знаходить своє вираження у впровадженні нової техніки і технології, у зміні організаційних структур, методів управління тощо. У результаті використання прогресивних нововведень економічна система переходить на новий, більш високий рівень розвитку;

- по-четверте, - соціально-економічний ефект від використання інновацій.

Сутність інновації як економічної категорії проявляється у всіх зазначених позиціях, але найбільш глибинна сутнісна ознака, на думку автора статті, пов'язана з підвищенням рівня науково-технічного потенціалу та якості життя населення. У свою чергу, рівень розвитку продуктивних сил, якість людського потенціалу є матеріальною основою інновацій.

Однією з головних особливостей постіндустріальної економіки, заснованої на знанні, є те, що не додаткове залучення виробничих ресурсів і не кількісне зростання виробництва, а нарощування людського потенціалу визначає успіх або крах економічного, соціального і будь-якого іншого виду розвитку. Найбільш динамічною і ефективною складовою людського потенціалу є освіта і культура, ступінь володіння науковими знаннями та інформацією.

В Україні на інновацію дивляться виключно як на кінцевий продукт. Ця принципова методологічна помилка призводить на практиці до дезінтеграції суб'єктів інноваційної діяльності. Сьогодні вітчизняна науково-освітня сфера виведена за межі єдиного інноваційного процесу. Таке становище призвело до втрати її практичної орієнтованості. Хоча наука є основою всієї інноваційної діяльності, проявляється тенденція відчуження науки від вирішення економічних задач.

Інноваційний тип розвитку сьогодні - це не тільки створення нової техніки, технології, пошук нових організаційних методів управління. Сучасне розуміння інноваційного типу має також включати як складову, навіть найважливішу свою частину, розвиток людини, людського потенціалу на базі високорозвинених сфер науки, культури, освіти. Таким чином, на відміну від вузького розуміння інноваційного типу розвитку, яке переважно зводиться до нової техніки і технології, широке розуміння інноваційного типу розвитку включає соціальні та гуманітарні аспекти людської діяльності та збереження («заощадження») і відтворення самої людини.

Перехід на інноваційний тип розвитку слід розглядати як особливу або спеціальну соціальну цінність. Перш за все, якщо в розуміння інноваційного розвитку включається розвиток людського потенціалу, то вже це перетворює цей тип розвитку в особливу соціальну цінність. Сьогодні потрібний різкий поворот в бік розвитку всієї інтелектуальної сфери: науки, освіти,

культури, що становлять базис інноваційного типу розвитку.

Істотною частиною турботи про підтримку науки та практичну реалізацію її результатів має нести держава. Світовий досвід також підтверджує, що державне регулювання виявляється дієвим інструментом доцільного витрачання коштів при побудові ринкової інфраструктури, орієнтованої на використання конкурентних переваг, збереження та розвитку науково - технічного та інноваційного потенціалу країни.

Підтримка конкурентоспроможних науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, активної інноваційної діяльності це вимагає довготривалої стратегії держави, спрямованої на максимальне використання національних ресурсів в комбінації з використанням зарубіжних інноваційних технологій і фінансових коштів.

В даний час особливої актуальності набуває розроблення та реалізація стратегії і тактики реформування внутрішньо фірмової науки як елемента інноваційної політики. Необхідно підтримувати спільні дослідження внутрішньофірмових наукових підрозділів з академічними інститутами, Вузами. Такий захід дозволить забезпечити трансферт технологій за стадіями інноваційного циклу, і компенсувати недолік кадрів вищої кваліфікації та дослідницької бази.

Необхідно створення головної передумови для сталого розвитку соціально орієнтованої економіки - підготовку високопрофесійних фахівців у всіх галузях на основі безперервного циклу навчання і перепідготовки кадрів, здатних здійснювати науково-технологічну модернізацію народного господарства. Основними задачами професійної освіти мають бути:

- підвищення якості освіти та формування багатосторонньо розвинутої особистості спеціаліста, яка адекватна сучасному рівню знань, та створення умов само актуалізації особистості;

- формування ключових компетенцій спеціаліста;

- розвиток уміння застосовувати знання на практиці.

Одними з заходів, які дуже важливі для освіти та відображають глобальні тенденції, є гуманізація та гуманітаризація, які мають забезпечити розвиток індивідуальності та особових якостей, при яких особа в своїй діяльності буде враховувати потреби інших та держави.

Висновки. Інновативність економіки залежить від творців інновацій, їх кваліфікації, інноваційної культури, мотивації. Важливо, щоб творчий потенціал окремих особистостей та спільнот, що створюють інновації, був тісно пов'язаний з підприємництвом, зорієнтований та

високомотивований на досягнення конкретних цілей у створенні і розповсюдженні інновацій. Ці завдання мають вирішуватися системно і спільно освітою, наукою, підприємництвом.

Головною метою державних заходів, спрямованих на вдосконалення системи освіти, є створення умов для приведення рівня і якості освітнього потенціалу до вимог кадрового забезпечення інноваційного розвитку України. Ключовим завданням є подолання глибокого розриву, який склався між наукою України і розвинутими країнами в умовах оплати праці і вимогливості до системи формування кадрового потенціалу науки. Вирішення цих, а також інших, зазначених в «Стратегії інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів» завдань, здатне кардинальними чином змінити ситуацію в інноваційній сфері економіки України.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Антонюк Л. Л. Конкурентоспроможність національної економіки в умовах глобалізації

[Текст]: автореф. дис. на здобуття наук. степеня докт. екон. наук: спец. 08.05.01 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» / Л. Л. Антонюк. — Київ, 2004. — 32 с.

2. Аптекарь С. Развитие конкуренции в Украине [Текст] / С. Аптекарь, А. Жамойда // Экономика Украины. — 2009. - № 7 (564). — С. 13 – 21.

3. Гальчинский А. Методология анализа экономической глобализации: логика обновления [Текст] / А. Гальчинский. — 2009. - № 1(558). — С. 4-18.

4. Инновационная экономика [Текст] / [Дынкин А. А., Грачев М. В., Иванова Н. И. и др.]. — М.: Наука, 2001. — 294 с.

5. Лапко О. Інноваційна діяльність у системі державного регулювання: монографія [Текст] / О. Лапко — К.: Інститут економ. прогнозування НАН України, 1999. — 342 с.

6. Проблеми та пріоритети формування інноваційної моделі розвитку економіки України [Текст] / [Жаліло Я. А., Архієреєв С. І., Базилюк Я. Б. та ін.]: за ред. Я. А. Жаліло. — К.: НІСД, 2006. — 120 с.

Аннотация. Сформированный ключевой вопрос, от решения которого зависит результаты и интенсивность инновационной деятельности в Украине - государственная поддержка науки, образования с целью развития человеческого потенциала.

Ключевые слова: инновационная политика, инновации, наука, образование, человеческий потенциал.

Summary. Formed a key issue, the solution of which depends on the results and the intensity of innovation activity in Ukraine - state support for science education to human development.

Keywords: innovation policy, innovation, science, education, human capacity.

Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Якименко Н.В.

УДК 336.228:330.3

КОНЦЕПЦІЯ УДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мискіна О.О., ст. викладач (НУДПС України)

Висвітлено концепцію удосконалення податкового регулювання інвестиційної діяльності, яка підпорядкована підвищенню ефективності реалізації регулюючого потенціалу податкової політики України у інвестиційній сфері.

Ключові слова: концепція, податкове регулювання, інвестиційна діяльність.

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими та практичними завданнями. регулювання інвестиційною діяльністю відіграє податковий інструментарій. Являючись складовою Важливу роль в системі методів державного фіскальної політики він забезпечує перерозподіл